

ปัญหาเกี่ยวกับการกำกับดูแลธุรกิจบริการจัดส่งพัสดุด่วนทางบกของเอกชน¹

รัตนภรณ์ ศิริปัญญากิจ²

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการกำกับดูแลธุรกิจบริการจัดส่งพัสดุด่วนทางบกของเอกชนมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงประวัติ ความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎี หลักเกณฑ์ของการขนส่งทางบกและธุรกิจบริการจัดส่งพัสดุด่วนทางบกของเอกชน ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจว่า ปัจจุบันหลายธุรกิจมีรูปแบบที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสของเทคโนโลยีหรือรูปแบบการดำรงชีวิตของประชาชนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ส่งผลให้ธุรกิจต้องปรับตัวรองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) และธุรกิจบริการจัดส่งพัสดุด่วนทางบกของเอกชนก็เป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินธุรกิจอีคอมเมิร์ซ และในปัจจุบันผู้ประกอบการแต่ละรายมีการแข่งขันทางตลาดค่อนข้างสูงเพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วและความรวดเร็วแก่ผู้รับบริการมากที่สุด อาทิ การรับพัสดุถึงหน้าบ้าน (Door to Door) , การรันตีส่งพัสดุด่วนถึงมือผู้รับภายในวันถัดไป ซึ่งจะเห็นได้ว่า ธุรกิจบริการจัดส่งพัสดุด่วนทางบกของเอกชนมีการเติบโตเป็นอย่างมาก

อย่างไรก็ตามในการบังคับใช้กฎหมายสำหรับการกำกับดูแลธุรกิจบริการจัดส่งพัสดุด่วนทางบกของเอกชนยังมีข้อบกพร่องและไม่มีหน่วยงานกลางกำกับดูแลธุรกิจได้อย่างครอบคลุมเท่าที่ควร ไม่ว่าจะเป็นในการบังคับใช้กฎหมายในการกำกับดูแลต่อผู้ประกอบการธุรกิจหรือผู้รับบริการ ซึ่งในปัจจุบันการกำกับดูแลธุรกิจดังกล่าวนี้มีประเด็นในด้านความคุ้มครองและความปลอดภัยต่อข้อมูลส่วนตัวของผู้รับบริการ ใบอนุญาต รวมไปถึงสิทธิของผู้ขนส่งในด้านการได้รับค่าขนส่งและผู้รับบริการในด้านของการยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดของผู้ขนส่ง

จากการศึกษาทำให้ทราบถึงปัญหาในการกำกับดูแลธุรกิจบริการจัดส่งพัสดุด่วนทางบกของเอกชนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องและมีปัญหาหลายประการ ซึ่งสรุปได้ ดังต่อไปนี้

ปัญหาประการแรกปัญหาการกำกับดูแลการกระทำความผิดของพนักงานกรณีเปิดเผยพัสดุของผู้รับบริการ โดยธุรกิจบริการจัดส่งพัสดุด่วนทางบกของเอกชนถือเป็นกิจการที่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลพ.ศ. 2562 ซึ่งได้กำหนดโทษทางแพ่งให้ชดเชยค่าสินไหมทดแทนที่เกิดขึ้นจริงให้กับเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการละเมิด และอาจจะต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพื่อการ

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับการกำกับดูแลธุรกิจบริการจัดส่งพัสดุด่วนทางบกของเอกชน โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนทิชา ภักดีคง และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.พันธ์เทพ วิฑิตอนันต์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คนพร จิตต์จรัสเกียรติ

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ลงโทษเพิ่มเติมสูงสุดได้อีก 2 เท่าของค่าเสียหายจริงที่กฎหมายกำหนดเช่นนี้เพื่อต้องการรักษาสิทธิที่พึงมีแก่เจ้าของข้อมูล ซึ่งเป็นบทกฎหมายที่ถือว่าเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการกระทำความผิดของพนักงานกรณีเปิดเผยพัสดของผู้รับบริการ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำละเมิดต่อข้อมูลของผู้รับบริการ อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติดังกล่าวยังมีปัญหาความซับซ้อนในแง่ของการตีความและขอบเขตการบังคับใช้ มาตรา 4 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ได้มีการเปิดช่องว่างอันเป็นข้อยกเว้นการบังคับใช้ไว้โดยให้สามารถยกเว้นการบังคับใช้กฎหมายกับกิจการที่นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในมาตรา 4 วรรคหนึ่ง โดยการนำไปตราเป็นพระราชกฤษฎีกา อีกทั้งมาตรา 7 ได้กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ทำให้รัฐมนตรีตามมาตรา 7 นี้มีอำนาจในการออกพระราชกฤษฎีกา ดังกรณีที่เกิดขึ้นที่มีการออกพระราชกฤษฎีกาขออนุญาตให้กิจการทั้ง 22 กิจการไม่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ซึ่งรวมไปถึงกิจการด้านคมนาคมขนส่ง ซึ่งการที่กฎหมายให้อำนาจแก่ผู้มีอำนาจตามมาตรา 7 ให้สิทธิในการประกาศหรือออกข้อยกเว้นได้มากเกินไปโดยเพียงการออกพระราชกฤษฎีกา ย่อมส่งผลให้เกิดความไม่แน่นอนหรือการบังคับใช้กฎหมายเพื่อควบคุม ดูแลข้อมูลส่วนบุคคลตามเจตนารมณ์ของการใช้กฎหมายไม่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริงอันกระทบต่อการกำกับดูแลพนักงานในธุรกิจบริการจัดส่งพัสดุด่วนทางบกของเอกชนในประเด็นปัญหาดังกล่าวได้

นอกจากนี้ธุรกิจบริการจัดส่งพัสดุด่วนทางบกของเอกชนไม่มีกฎหมายที่ใช้บังคับในธุรกิจที่เป็นกำหนดหลักเกณฑ์การขออนุญาตเพื่อประกอบธุรกิจจัดส่งพัสดุด่วนของเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการรับประกันความปลอดภัยในการจัดส่งแบบด่วน การปกป้องสิทธิที่ถูกต้องตามกฎหมายและผลประโยชน์ของผู้รับบริการจัดส่งแบบด่วน รวมไปถึงข้อบังคับเพื่อเสริมสร้างการกำกับดูแลและการบริหารอุตสาหกรรมการจัดส่งแบบด่วน สำหรับการขออนุญาตประกอบธุรกิจบริการจัดส่งพัสดุด่วนทางบกของเอกชนในประเทศไทย ผู้ประกอบการขนส่งต้องขออนุญาตตามพระราชบัญญัติขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2557 แต่การขออนุญาตดังกล่าวเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ในการขออนุญาต เพื่อประกอบการขนส่งในด้านการออกใบอนุญาตใช้รถเพื่อทำการขนส่งเท่านั้น บทกฎหมายดังกล่าวไม่เกี่ยวข้องถึงการกำหนดหลักเกณฑ์ในด้านอื่นๆ ดังนั้น ปัญหาการไม่มีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ด้านโครงสร้างและเงื่อนไขในการขออนุญาตประกอบธุรกิจบริการจัดส่งพัสดุด่วนทางบกของเอกชนจึงส่งผลให้ปัญหาการกำกับดูแลการกระทำผิดของพนักงานกรณีเปิดเผยพัสดของผู้รับบริการยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างแท้จริงแม้จะมีบทกฎหมายกำหนดโทษทางแพ่งไว้ก็ตาม

ประการที่สองปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำกัดความรับผิดของผู้ขนส่งต่อผู้รับตราส่งในกรณีผู้ส่งตกลงให้ผู้ขนส่งยกเว้นหรือจำกัดความรับผิด ผู้ขนส่งในธุรกิจบริการจัดส่งพัสดุด่วนทางบกของเอกชนมีฐานะเป็นผู้ขนส่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หากเกิดการสูญหายหรือบุบสลายหรือมีการส่งมอบชำรุดพัสดุหรือสินค้าขณะอยู่ในการครอบครอง ผู้ขนส่งย่อมมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อการสูญหายหรือบุบสลายหรือมีการส่งมอบ

ซักช้านั้นแก่ผู้ส่งทันทีโดยไม่มีการจำกัดความรับผิด เว้นแต่ผู้ขนส่งพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นเกิดจากเหตุหนึ่งเหตุใดตามมาตรา 616 อันเป็นข้อยกเว้นความรับผิด อย่างไรก็ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 625 ให้สิทธิคู่สัญญาระหว่างผู้ส่งและผู้ขนส่งในการที่จะตกลงยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดของผู้ขนส่งให้เป็นไปตามที่คู่สัญญาตกลงกันแต่การตกลงดังกล่าวต้องทำโดยชัดแจ้ง ซึ่งการตกลงกันระหว่างผู้ส่งกับผู้ขนส่งผูกพันไปยังผู้รับตราส่งทำให้เกิดปัญหาว่าหากผู้รับตราส่งไม่รู้เห็นในการตกลงดังกล่าวแต่กลับผูกพันตามสัญญาขนส่งนั้น ผู้รับตราส่งจะได้รับการชดเชยค่าเสียหายที่เป็นธรรมและเหมาะสมหรือไม่ตามมาตรา 625 อีกทั้งในทางปฏิบัติผู้ขนส่งมักจะจำกัดความรับผิดของตนไว้โดยผู้รับบริการไม่สามารถต่อรองในเงื่อนไขการใช้บริการได้

ประการที่สามปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของผู้ขนส่งในการได้รับค่าขนส่งกรณีให้บริการเก็บเงินค่าขนส่งปลายทาง ปัจจุบันธุรกิจบริการจัดส่งพัสดุด่วนทางบกของเอกชนได้มีการออกแผนธุรกิจทางการตลาดเพื่อดึงดูดผู้รับบริการและได้รับความนิยมนับอย่างมากที่สุดคือ บริการเก็บเงินค่าขนส่งปลายทาง และในการให้บริการเช่นนี้มักเกิดปัญหาที่กระทบต่อผู้ขนส่งที่ต้องรับความเสี่ยงเช่นเดียวกัน กล่าวคือ กรณีที่ผู้รับตราส่งปฏิเสธไม่ยอมชำระค่าขนส่งตามที่ผู้ขนส่งได้ตกลงกันกับผู้ส่ง เพื่อให้ผู้ขนส่งไปเรียกเก็บค่าขนส่งจากผู้ส่ง และผู้ส่งก็มีการปฏิเสธโดยอ้างว่าได้ทำข้อตกลงกันกับผู้ขนส่งให้เรียกเก็บค่าขนส่งที่ปลายทางแล้ว และจากกรณีนี้ส่งผลให้ผู้ขนส่งไม่ได้รับค่าขนส่งทันทีและเป็นปัญหาที่ต้องไปใช้สิทธิเรียกร้องในภายหลังทำให้เกิดปัญหาและต้องมีการพิจารณาเพื่อแก้ปัญหาในประเด็นดังกล่าว นอกจากนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 613 ไม่ได้กำหนดให้ต้องระบุถึงหน้าที่ในการชำระค่าขนส่งไว้ในใบตราส่งว่าระหว่างผู้ส่งหรือผู้รับตราส่งที่มีหน้าที่ในการชำระค่าขนส่งให้แก่ผู้ขนส่ง อีกทั้งกรณีการออกใบตราส่งนั้นตามมาตรา 613 ก็ไม่ได้กำหนดให้ผู้ขนส่งต้องออกใบตราส่งให้แก่ผู้ส่งทุกครั้งโดยผู้ขนส่งมีหน้าที่ที่จะออกใบตราส่งเมื่อผู้ส่งร้องขอเท่านั้น ดังนั้นปัญหาจากการให้บริการเก็บเงินค่าขนส่งปลายทางในกรณีดังกล่าวจึงเป็นปัญหาที่ทำให้ผู้ขนส่งได้รับความเดือดร้อนถึงแม้ว่ากฎหมายกำหนดให้ผู้ขนส่งมีสิทธิยึดหน่วงสิ่งของได้ก็ตาม

จากการศึกษาค้นคว้าปัญหาการกำกับดูแลธุรกิจบริการจัดส่งพัสดุด่วนทางบกของเอกชน ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ คือ

1. ปัญหาการกำกับดูแลการกระทำความผิดของพนักงานกรณีเปิดเผยพัสดุของผู้รับบริการแบ่งออก เป็น 2 ส่วน ดังนี้

1.1 เสนอแนะให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลพ.ศ. 2562 โดยให้รัฐมนตรีตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลพ.ศ. 2562 ยังคงมีอำนาจในการประกาศข้อยกเว้นกิจการที่ไม่ต้องอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัตินี้ ในกรณีฉุกเฉิน แต่ให้มีการกำหนดเงื่อนไข ข้อยกเว้นในแต่ละกิจการให้ได้สัดส่วนที่เหมาะสม เช่น กำหนดให้มีกิจการที่ได้รับยกเว้นรวมกันไม่เกิน 20% ของกิจการทั้งหมดในประเทศ

ไทย เป็นต้น เพื่อเป็นการจำกัดอำนาจในการออกพระราชกฤษฎีกาเวนกิจการที่ต้องอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลพ.ศ. 2562

1.2 เสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช

2477 โดยนำรูปแบบกฎหมายในการให้กำหนดหลักเกณฑ์และขออนุญาตประกอบกิจการจัดส่งพัสดุภัณฑ์ทางบกของเอกชนของสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าสามารถนำมาปรับเป็นแนวทางในการแก้ไข โดยให้มีการเพิ่มบทบัญญัติเพิ่มเติมเกี่ยวกับธุรกิจบริการจัดส่งพัสดุภัณฑ์ทางบกของเอกชนและให้ขอบเขตการบังคับใช้ครอบคลุมไปถึงธุรกิจบริการจัดส่งพัสดุภัณฑ์ ดังนี้

1.2.1 เพิ่มเติมคำนิยามในมาตรา 4 **บริการจัดส่งด่วน** หมายถึง การรวบรวม ขนส่ง และจัดส่งเอกสาร สิ่งพิมพ์ พัสดุ สินค้าหรือรายการอื่น ๆ อย่างรวดเร็ว ในขณะเดียวกันก็ติดตามและคงการควบคุมรายการเหล่านี้ตลอดการให้บริการ

1.2.2 เห็นควรให้การประกอบธุรกิจประเภทนี้ต้องมีการขออนุญาตโดยแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 9 โดยแก้ไขดังนี้ “มาตรา 9 โดยอนุมัติของรัฐมนตรี อธิบดีอาจอนุญาตโดยออกเป็นข้อบังคับ สัญญา และเงื่อนไขทั่วไป หรือให้แต่เฉพาะบุคคลในกรณีพิเศษ (5) ให้ประกอบธุรกิจบริการจัดส่งพัสดุภัณฑ์”

โดยกรณีตาม (5) ให้มีการออกข้อบังคับเกี่ยวกับธุรกิจบริการจัดส่งพัสดุภัณฑ์ประกอบด้วยหลักเกณฑ์ดังนี้

1.1 ข้อบังคับนี้จะใช้บังคับกับการดำเนินธุรกิจ การรับบริการจัดส่งพัสดุภัณฑ์ การกำกับดูแลและการบริหารอุตสาหกรรมการจัดส่งด่วนภายในประเทศ

1.2 การขออนุญาตประกอบธุรกิจบริการจัดส่งพัสดุภัณฑ์ให้มีหลักเกณฑ์อันประกอบด้วย

1) ผู้ขอรับใบอนุญาตธุรกิจบริการจัดส่งพัสดุภัณฑ์ ต้องมีสัญชาติไทย

ในกรณีที่ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นห้างหุ้นส่วน บริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชนจำกัด ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดนั้นต้องจดทะเบียนตามกฎหมายไทยและมีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ในราชอาณาจักรไทย

2) การประกอบธุรกิจบริการจัดส่งพัสดุภัณฑ์ต้องได้รับใบอนุญาต

ในการให้บริการดังกล่าว ห้ามนิติบุคคลหรือบุคคลใดให้บริการจัดส่งด่วนโดยไม่ได้รับอนุญาต

3) ต้องมีระบบการจัดการคุณภาพการบริการที่เข้มงวดและข้อกำหนดการดำเนินธุรกิจที่

เหมาะสม

2.3 ผู้ได้รับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยวัตถุประสงค์ดังกล่าวจะแนบไปกับใบอนุญาต หากไม่มีการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวให้หน่วยงานกำกับดูแลยกเลิกใบอนุญาตดังกล่าวได้

2.4 ผู้ประกอบธุรกิจจะถูกถอดถอนใบอนุญาตหากเกิดกรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้

1) มีข้อสันนิษฐานว่า ผู้ยื่นคำขอประกอบกิจการไม่มีประสิทธิภาพ ขาดความน่าเชื่อถือ หรือความรู้เฉพาะทาง ที่จำเป็นต่อการใช้ใบอนุญาตนั้น

2) มีข้อสันนิษฐานว่า ประกอบกิจการไม่ปลอดภัย หรือขัดต่อหลักความสงบเรียบร้อยของประชาชน

3) มีข้อสันนิษฐานว่า ผู้ยื่นคำขอไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการทำงานพื้นที่ฐานที่กำหนดในธุรกิจที่ได้รับใบอนุญาต

2.5 ผู้ประกอบธุรกิจบริการจัดส่งพัสดุภัณฑ์ทางบกของเอกชนต้องเสริมสร้างการศึกษาด้านกฎหมาย การฝึกอบรมด้านจริยธรรมในวิชาชีพ และการฝึกอบรมวิชาชีพสำหรับพนักงานของตน

2.6 เว้นแต่กฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น สถานประกอบการและพนักงานต้องไม่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับบริการไปรษณีย์แก่นิติบุคคลหรือบุคคลใดๆ หากฝ่าฝืนให้นำมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติไปรษณีย์ พุทธศักราช 2477 มาบังคับใช้แก่ธุรกิจบริการจัดส่งพัสดุภัณฑ์

2.7 เว้นแต่กฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ให้ธุรกิจบริการจัดส่งพัสดุภัณฑ์อยู่ภายใต้บังคับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

2. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการจำกัดความรับผิดชอบของผู้ขนส่งต่อผู้รับตราส่งในกรณีผู้ส่งตกลงให้ผู้ขนส่ง ยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบ ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอในการแก้ไข ประมวลแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 625 เห็นควรให้ เพิ่มบทบัญญัติใหม่ในมาตรา 625 วรรคสอง โดยระบุให้ข้อตกลงตามวรรคแรก หากผู้รับตราส่งไม่ได้ยินยอมและ แสดงความตกลงด้วยชัดแจ้ง ให้ถือว่าข้อตกลงดังกล่าวไม่ผูกพันผู้รับตราส่ง

3. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของผู้ขนส่งในการได้รับค่าขนส่งกรณีบริการเก็บเงินค่าขนส่ง ปลายทาง โดยเพื่อความชัดเจนในการบังคับใช้กฎหมาย ผู้ศึกษาขอเสนอให้มีการแก้ไข ประมวลแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 613 โดยนำรูปแบบกฎหมายพาณิชย์ที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งของประเทศญี่ปุ่นที่ได้กำหนดถึงหน้าที่ในการ ชำระค่าขนส่งและตามพระราชบัญญัติการรับขนของทางทะเล พ.ศ.2534 มาปรับเข้ากับมาตราดังกล่าว เพราะ ข้อกำหนดในใบตราส่งตามพระราชบัญญัติการรับขนของทางทะเล พ.ศ.2534 ได้มีการแก้ไขปัญหาโดยให้ กำหนดให้สิทธิหน้าที่ตามใบตราส่ง ซึ่งเป็นหลักฐานแห่งสัญญารับขนของทางทะเล ให้ตกเป็นหน้าที่ของผู้ทรงใบ ตราส่งด้วย ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าสามารถนำมาปรับเป็นแนวทางในการแก้ไขเห็นควรให้เพิ่มบทบัญญัติในมาตรา 613 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (5) ค่าระวางเท่าที่ผู้รับตราส่งจะต้องจ่าย หรือข้อความแสดงว่าผู้รับตราส่ง เป็นผู้จ่ายค่าระวาง อนึ่งใบตราส่งไม่มีข้อความตาม (5) ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้รับตราส่งไม่ต้องจ่ายค่าระวางและ ใบตราส่งนั้นต้องลงลายมือชื่อผู้ขนส่งเป็นสำคัญ

เอกสารอ้างอิง

ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริศ เอกจริยกร. คำอธิบาย จ้างแรงงาน จ้างทำของ รับขน, พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2564.

ชาติรี เพิ่มพูล, ปัญหาและอุปสรรคการบังคับใช้พระราชบัญญัติไปรษณีย์ไทยพ.ศ. 2477, วารสารรังสิตบัณฑิตศึกษา
ในกลุ่มธุรกิจและสังคมสงเคราะห์, (กรกฎาคม-ธันวาคม2562):1-15.